

Saturs

Kopējais ievads 3. sējumam.	9
Pamudinājums Vācu ordeņa kungiem/bruņiniekiem izvairīties no viltus šķīstības un pieķerties patiesajai šķīstībai laulībā (1523.)	19
Spreidīkis par grēknožēlas sakramentu (1519.)	42
Spreidīkis par augsti cienīgo svētās, patiesās Kristus miesas Sakramentu un par brālībām (1519.)	60
Spreidīkis par izraidījumu (izslēgšanu no draudzes) (1520.)	89
Spreidīkis par svētās, patiesās Kristus miesas cienīgu saņemšanu (1521.)	111
Mierinošas zāles ļaudīm, kuri ir lielos piemeklējumos pret ļaunā ienaidnieka kārdinājumiem	121
Spreidīkis par kristīgu dzīvi: pamācība sirdsapziņai	127
Par ļaunprātīgu dievkalpošanas izmantojumu (1521.)	139
Uzticīgs pamudinājums visiem kristiešiem sargāties no nemieriem un sacelšanās (1522.)	268
Par vairīšanos no cilvēku mācībām (1522.)	288
Pret pāvestu un bīskapu aplami nosaukto garīgo kārtu (1522.)	317
Lūgšanu grāmatiņa (1522.)	388
Jēzus Kristus dzimis jūds (1523.)	445
Teoloģiskā redaktora pielikums	483

Kopējais ievads 3. sējumam

Ar šo izdevumu lasītāja rokās ir nonācis Dr. Mārtiņa Lutera Darbu izlases trešais sējums. Pirms lasītājs lasa paša reformatora darbus, jāpiemin vairākas lietas par ievietoto rakstu kontekstu un šo sējumu.

Tematiski sējums vienlaikus turpina pirmos divus un zināmā veidā arī tos apkopo. Ja pirmais sējums ietvēra agrīnākā reformācijas laika Dr. Mārtiņa Lutera nozīmīgākos darbus, tad otrajā sējumā lielāks uzsvars bija uz viņa sabiedriski politiskajiem rakstiem. Savukārt trešā sējuma raksti tapuši tajā pašā laikā, un to kopojums noslēdzas ar katehētiski eklesiālu (ar baznīcu saistītu) un pastorālu (ar kristieša un mācītāja kalpošanu saistītu) sfēru.

Nedaudz jāpakavējas pie šī sējuma rakstu laika ietvara. Viens no vadošajiem reformatora pētniekiem pagājušā gadsimtā Mārtiņš Brehts savā ievērojamākajā pētījumā Lutera dzīvi periodizēja trīs daļās ar robežlīnijām: Vormsas reihstāgs (1521.) un īss brīdis pēc Augsburgas ticības apliecības prezentācijas (1532.). Sekojot šim paraugam, Lutera darbu izlases trešais sējums iesākas agrīnā posma vidū (līdz Vormsas reihstāgam) un iesniedzas Vitenbergas kustības brieduma sasniegšanas laikā, apmēram XVI gs. divdesmito gadu pašā sākumā. Te autors ir vecumā no trīsdesmit četriem gadiem līdz četrdesmit gadiem. Kaut pirmajos divos sējumos jau ieskicēts, arī šeit būtu vērts nedaudz atsvaidzināt reformatora bagāžu, ar kādu viņš nonāca līdz reformācijai un līdz šajā sējumā ietvertajam laika posmam.

Mārtiņš Luters piedzima 1483. gadā veiksmīga viduslāņa, mūsdienu valodā izsakoties, darījuma cilvēka, ģimenē. Mārtiņa vecākus varētu saukt par visumā tipiskiem sava laika pārstāvjiem, dievbijīgiem, centīgiem un prasmīgiem darbā. Pāri vidusmēram viņi izcēlās ar gatavību investēt sava spējīgā dēla izglītošanā, sūtot to tuvienes labākajās skolās. Ļoti ticams, ka vēlme pēc Dievam tīkamas dzīves Mārtiņu vilināja jau pirms viņš izšķīrās par pievienošanos mūku kārtai, kurā tolaik cilvēki maldīgi meklēja lielāku Dieva žēlastību. Tomēr kāds notikums kalpoja par pagrūdienu. 1505. gadā divdesmitviengadīgais tieslietu students ceļā uz universitāti negaisa laikā piedzīvoja pavisam tuvu zibens spērienu, kas bija pēdējais piliens lēmumam iestāties klosterī. Izvēlē Mārtiņš bija konsekvents un iestājās stingras kārtības ordenī, nevis kādā no tā laika daudziem dīkdienības un izlaidības perēkļiem. Vairumam viduslaiku ļaužu šāds solis nozīmēja pazušanu no laicīgās dzīves. Dievam bija plāns attiecībā uz pazemīgo mūku, un klosterī Mārtiņu arvien izraudzīja lielākai atbildībai – Luters tika apmācīts garīgajai kalpošanai un kļuva par garīdznieku. Viņš bija spiests akadēmiski pārorientēties uz teoloģiju un kļuva par teicami sagatavotu pasniedzēju. Visbeidzot viņš bija spiests atstāt klostera mūrus un kā draudzes gans atkal atgriezties pasaulīgā sabiedrībā.

1517. gada oktobrī Mārtiņš Luters sagaidīja kā trīsdesmittrīsgadīgs mūks (sava laika pusmūžnieks), augsti kvalificēts Svēto Rakstu doktors, veikls akadēmisks diskutētājs, labi ieredzēts savas zemes valdnieka galmā un ļoti dedzīgs draudzes gans kā klostera iekšienē, tā arī Vitenbergas pilsētā. Visas šīs prasmes viņam lieti noderēja reformācijā.

1517. gada oktobrī aizsākās vētra, kas aizslaucīja iepriekšējo gadu mieru ne tikai Dr. Mārtiņam Luteram, bet visam laikmetam. Tā nav apejama arī šodien, ja vien vēlamies saprast vēstures

ritumu. No mazpazīstama pasniedzēja, garīdznieka un mūka viņš strauji kļuva par cilvēku, kura vārds bija teju vai katra Eiropas nostūra un nozīmīgo centru pārstāvju mutēs, jo par Lutera „palcetajiem” jautājumiem sprieda tirgus laukumos un katedrālēs, uz kuģiem un bruņinieku pilīs, galmos, universitātēs, sava laikmeta intelektuāļu saietos un klosteros. Ne visi viņam piekrita, bet Mārtiņa Lutera vērojumi un sacītais bija tā vērti, lai tajos ieklausītos un uz tiem reaģētu. Viņš ir pirmais, kura darbība pārbaudīja vēl tik nesen Eiropā nonākušo grāmatu izdevniecību – reformators kļuva par drukātā vārda zvaigzni, pirmo bestselleru autoru, kuru atkal un atkal izdeva teju visi.

Reformācijas pirmais posms līdz 1521. gada pavasarim un Vormsas reihstāgam nebija nekādā veidā organizēts un tomēr savā attīstībā ārkārtīgi saliedēts notikumu virzības laiks, kurā visa veida pārmaiņu piekritēji atsaucās uz Luteru un viņu atbalstīja. Baznīcas hierarhijas pieaugošā vēlme strauji popularitāti guvušo mūku apklusināt un padarīt baznīcā par herētiķi (ķecerī) viduslaiku valsts un baznīcas vienības caurvītajā Eiropā sekmējās lēni. To galvenokārt ierobežoja pāvesta dedzīgie politiskie centieni uzturēt un palielināt savu varu. Sarežģījumus radīja pat pēc ļoti nozīmīgām 1519. gadā Leipcigā notikušām debatēm izvēlēto Erfurtes un Parīzes universitāšu negatīvo vērtējumu par Luteru lēnā tapšana. Talkā gan nāca universitātes Lēvenē un Ķelnē, ar kuru spriedumu dominikānis Johans Eks 1520. gada 15. jūnijā panāca augustīnieti Mārtiņu Luteru nosodošu kūrijas bullu *Exsurge Domine*. Lutera bullai par godu sarīkoja publisku gājienu, pēc kura viņš bullu ceremoniāli sadedzināja, liesmās iemetot arī baznīcas (jeb kanonisko) likumu krājumu. Šāds simbolisks solis apliecināja, ka kristīgās baznīcas mācību un praksi nosaka Dieva iedvesmotie Svētie Raksti, kamēr cilvēku sastādīti kanoni zaudē jebkādu spēku, kad nostājas pret Bībeli.

Viszīmīgākais pirmā, agrīnā Dr. Mārtiņa Lutera publiskās darbības posma noslēgums ir Lutera slavenā runa Vormsas reihstāgā, ar kuru viņš parādīja, ka ir baudītās slavas cienīgs. Reformators, pārdomātai atbildei par pamatu ņemot Dieva vārdu – Bībeli – un cilvēka sirdsapziņu, ar briedušu skatījumu un samiernieciski noraidīja prasību atsaukt savus darbus un atteicās pakļauties prasībai turēt muti ciet. Mārtiņš Luters izturēja uz viņu izdarīto spiedienu un šādi pasaules vēsturē iegāja kā viens no visu laiku ievērojamākajiem varoņiem. Vormsas reihstāga lēmums nebija viņam labvēlīgs. Luteru tālāk gaidīja briesmas aiz katra stūra.

Mājupceļā Mārtiņa Lutera pajūgu apstādināja bruņoti jātņieki maskās. Precizējuši, kurš ir doktors Luters, tie viņu paņēma un pazuda mežā. Kas tie bija – vienkārši laupītāji vai kādi no Lutera aizskartiem dižvaras pārstāvjiem? Jau tūlīt aiz līkuma, kad kompānija no ratiem vairs nebija redzama, maskas tika noņemtas un atklājās, ka šie vīri netīko pēc Lutera dzīvības, bet ir valdnieka Frīdriha Gudrā kalpi. Tie steidzās Vitenbergas slavenāko pilsoni nolaupt un paslēpt, pirms viņam patiešām tiktu nodarīts ļaunums. Turpmākos desmit mēnešus (no 1521. gada 4. maija līdz 1522. gada 1. martam) mūks Mārtiņš bija spiests klosteri nomainīt pret pili, vienu no valdnieka cietokšņiem Vartburgā, pavisam netālu no Eizenahas. Uzturēšanās laiku šajā izraidījumā varētu uzskatīt par teju vai idillisku Lutera dzīvē. Mārtiņš Luters jeb junkurs Jorgs, kā tobrīd viņu sauca, bija brīvs no pasaules ar tās labajām un ne tik labajām ietekmēm. Te varēja studēt, tulkot Bībeli un rakstīt kā vēstules, tā arī dažādus teoloģiskus rakstus. Šajā laikā reformācija sadalījās vairākos lielos un ļoti daudzos mazākos strāvījumos, ar daudziem no tiem Luteram bija pastarpināts kontakts. Lutera mantojums vistiešāk ietekmēja Vitenbergas (vēlāk – luterisko) reformācijas spārnu.

Vartburgas idille aprāvās ļoti spēji, kad Vitenbergā radikāli reformācijas īstenotāji sāka reliģisku, politisku un administratīvu haosu. Mārtiņš Lutērs pretēji sava valdnieka un labvēļa gribai vairs nepalika slēptuvē un nāca ārā no drošības – tieši kūsājošu notikumu epicentrā. Turpmākos savas dzīves divdesmit piecus gadus Mārtiņš Lutērs pavadīja Vitenbergā. Par spīti baznīcas hierarhijas un impērijas vadītāju lāstiem un spriedumiem, viņš bija visiem redzama un satiekama publiska persona.

Dr. Mārtiņa Lutēru un viņa laikabiedrus ietekmēja garīgais konteksts, kurā īpaša loma bija ne tikai kristīgai mācībai un praksei sabiedrībā, bet arī valsts un baznīcas sakausējumam kristīgajā Eiropā.

Reformācija bija daudzas lietas vienlaikus, it īpaši ņemot vērā to, ka pats vēsturiskais termins „reformācija” apvieno ne tikai Rietumu (latīņu) kristietības sadalīšanos pāvesta, Vitenbergas, Šveices, Anglijas un radikālās reformācijas kustībās, kas vēlāk konfesionalizējās, bet arī iekļāva daudz vairāk tiešo vai netiešo vēstures notikumu attīstību, piemēram, aizsāka nacionālo valstu veidošanos. Vitenbergas reformācijas specifika visā šajā kustībā bija atspēriena punkts Rakstos (*sola Scriptura* princips), cieņa pret Bībeli saskaņā ar esošo tradīciju un teoloģijas skatīšana ļoti praktiski. Lai arī Vitenbergas reformācijas ir ciešā saiknē ar universitāti, tomēr tā bija Bībelē balstīta teoloģijas ekspertu vēlme Dieva žēlastības vēsti ienest grēcinieku piepildītā, parastā draudzē. Šo teoloģijas praktisko noti nav grūti saskatīt, lūkojoties aiz klišejām, kad pat reformāciju aizsākušās 95 tēzēs (ML1, 49.–58.) bija praktisko teoloģisko rūpju auglis par grēksūdzi. Tāpēc šis trešais sējums savā ziņā ir ļoti zīmīgs kā Dr. Mārtiņa Lutera sirds un nolūku izgaismotājs.

Tomēr sasniegt praktisku kristietības atgriešanos pie Rakstiem nebija tik vienkārši, kā izskatījās pirmajā acu uzmetienā. Baznīca

bija viduslaiku Eiropas dzīves centrs. Tomēr vesela rinda detaļu šo centru padarīja gana problemātisku. Mācība, kura skaitījās kristīgās civilizācijas pamatā, daudzos jautājumos bija kļuvusi izplūdis jēdziens, jo Bībele bija pieejama ļoti mazam cilvēku lokam. Turklāt baznīcas hierarhijas ieskatā Bībele pat bija ticīgajam nevēlama. Formulētā baznīcas mācība ne vienmēr saskanēja ar Bībeles mācību un reizēm pat bija savstarpēji pretrunīga. Turklāt valdīja liels analfabētisms pašos kristīgās mācības pamatos. Visas šīs nianse spēcīgi ietekmēja praksi, kuru tikai neilgi vietumis atdzīvināja dažādas atjaunotnes kustības. Šīs sistemātiskās baznīcas problēmas Dr. Mārtiņš centās teoloģiski uzrādīt ar vienu no svarīgākajiem darbiem jau 1520. gadā – BGG. Vairums no trešā sējuma rakstiem dara kaut ko stipri līdzīgu.

Problēmas radīja arī valsts un baznīcas saplūšana Eiropā, kur pāvesti savas ambīcijas nereti risināja ar ieroču palīdzību. No vienas puses, šī saplūšana bija radījusi Vecās Derības Israēla valstij līdzīgu kulturalizētu kristietību (pat ideoloģiju) ar pozitīvo piedevu – kristietību kā normu, bet, no otras puses, zem šī valsts baznīcas tepīka bija paslēpušies visa veida tieši un netieši draudi ticībai. Varas ietekmē baznīcā bija pārāk daudz dažādu pilnīgi nekristīgu elementu, kad absolūto vairumu amatu baznīcas vadībā ieņēma valdošo kārtu pārstāvji, kam nereti kristietība bija visai nosacīts lielums. Pārāk laiciskotajā baznīcā bija jāveic evaņģelizējoša un katehētiska darbība. To arī rāda šajā sējumā apkopotie darbi.

Atsevišķi pieminot kādas no temata līnijām, jāieskicē vairāki aspekti.

Nereti atzīmē, ka Dr. Mārtiņš Luters šinī laikā šķietami vairāk uzsver brīvību no institūcijām un cita veida „burta”, tomēr šādai „brīvībai” ir robežas. Tāpēc pretstatīt reformatora uzskatus

Bībeles atklāsmei kā autoritatīvam pamatam vai baznīcai kā kristiešu kopumam neatbilst viņa darbam.

Daudzi šķēpi diskusijās ir laužti par Dr. Mārtiņa Lutera pieeju sakramentiem. Lai arī par pilnvērtīgiem sakramentiem jau ar 1520. gadu viņš uzskatīja vien Kristību un Tā Kunga Mielastu, ne viena vien cita ticīgo darbība, viņa ieskatā, bija svētīga un node-rīga prakse, ar ne mazāku vērtību, kaut arī nepiederēja patieso sakramentu skaitam, piemēram, absolūcija (grēku piedošana) vai laulība. Starp citu laulība kalpo arī kā tilts starp politiski sociālo (sekulāro, apskatītu ML2) un garīgo sfēru, uz kuru vairāk koncentrējas šis sējums.

Baznīcas ikdienā reformatoram bija būtiski iestāties pret formālismu, un liels uzsvars likts uz pašizmeklēšanu.

Šie un līdzīgi elementi katehētiski eklesiālā un pastorālā sarunā ilustrē Dr. Mārtiņa Lutera izpratni par re-formāciju, proti, atgriešanos pie kristietī *formējošā* Rakstu pamata.

Mūsdienu lasītājs šajā krājumā varēs atrast atjaunojošu skatu uz personisku kristietību, tas ir, kristietību baznīcas sienās un ārpus tām. Dr. Mārtiņš Luters velta skarbus vārdus grēcinieka viltus drošībai un vēl skarbākus vārdus maldu mācību sludinātājiem, bet par to svarīgāki ir tie mierinājuma vārdi, kurus atradis katrs grēka vajātais, un iedrošinājumi patiesības meklētājiem. Šie ievietotie darbi sniedz palīdzošu instrumentu savai un arī garīgās valdības teoloģiski konstruktīvai izvērtēšanai (veido katehētisku izpratni par teoloģijas pamatiem) un kristieša aktīvai iesaistei norisēs sabiedrībā, kurā kristieši dzīvo, tās iespējamai uzlabošanai. Mūsdienu terminos runājot, tie palīdz konstruktīvai līdzdarbībai dažādos draudzes procesos. Šis sējums ir iesāktas sarunas padziļināts turpinājums ar skatu jau nākamā sējuma virzienā.

Dieva žēlastību un svētību vēlot katram lasītājam,
Voldemārs Lauciņš, teoloģiskais redaktors

Sējumā lietotie saīsinājumi

- AE – Dr. Mārtiņa Lutera Amerikas kopoto darbu izdevums, tiktāl nozīmīgākais apkopojums un tulkojums angļu valodā
- APRV – Mārtiņš Luters, Apliecība par Kristus Vakarēdienu (R.: LMF, 2011), 176 lpp.
- BBG – Mārtiņš Luters, Baznīca Bābeles gūstā (R.: LMF, 2015), 308 lpp.
- KF – Vienprātības grāmatas Konkordijas formulas pilnais teksts (ar norādi uz lpp. VGr)
- ML1 – Dr. Mārtiņa Lutera darbu izlase 1. sējums (R.: LMF, 2019), 458 lpp.
- ML2 – Dr. Mārtiņa Lutera darbu izlase 2. sējums (R.: LMF, 2021), 555 lpp.
- VGr – Vienprātības grāmata: Luterāņu ticības apliecības (R.: LMF, 2012) 704 lpp.
- WA – Dr. Mārtiņa Lutera Veimāras izdevums ar te pievienotiem kārtas numuriem un lappusēm. Atsevišķi autori precizitātei pievieno arī rindas vai rindu norādes.

Sējumā pamīšus izmantoti kā 1965. gada, tā 2012. gada Bībeles tulkojumi, izvēloties piemērotāko tekstam.

Lasītāju, kuri vēlas studēt tālāk vai salīdzināt latviešu tulkojumu ar svarīgākajiem Dr. Mārtiņa Lutera izdevumiem, ērtībai te pievienoti reformatora rakstu oriģinālu atsauces vietas WA un AE.

Lai atvieglotu darbu jau ar izdoto materiālu, te pievienotas arī abos pirmajos sējumos ievietoto rakstu atsauces uz WA un AE.

ML1 saturs

[trīs] Dr. Mārtiņa Lutera vēstules Livonijai (1523., 1524., 1525.)	WA 12, 143 WA 15, 360–378, AE 45, 311–337 WA 18, 417–421, AE 53, 41–50
Disputa pret šolastisko teoloģiju (1517.)	WA 1, 224–228, AE 31, 3–16
Aicinājums uz disputu par indulgenču sludināšanas pamatojumu/95 tēzes (1517.)	WA 1, 233–238, AE 31, 17–33
Heidelbergā noturēts dispu. Secinājumu tēzes (1518.)	WA 1, 353–374, AE 31, 35–70
Spreidīkšis par divām taisnībām (1519.)	WA 2, 145–152, AE 31, 293–306
Pārrunas, sagatavojot aiziešanai no dzīves (1519.)	WA 2, 685–697, AE 42, 95–115
Spreidīkšis par labajiem darbiem (1520.)	WA 6, 202–276, AE 44, 15–114
Vācu nācijai kristīgajiem augstmaņiem (1520.)	WA 6, 404–469, AE 44, 115–217
Par kristīga cilvēka brīvību (1520.)	WA 7, 1–38, AE 31, 327–377
Dr. Mārtiņa Lutera spriedums par garīgajiem un klostera solījumiem (1521.)	WA 8, 577–669, AE 44, 243–400

ML2 saturs

Spreidiķis par grēku atļaidām un žēlastību (1517.)	WA 1, 239–246
Vitenbergas augstīniešu tēva Mārtaņa Lutera spreidiķis par grēksūdzi (1518.)	WA 1, 317– 324
Spreidiķis par Kristus svēto ciešanu apceri (1519.)	WA 2, 136–142, AE 42, 3–14
Par Romas pāvestību: pret slaveno pāvestieti Leipcigā (1520.)	WA 6, 285–324, AE 39, 49–104
Dr. Mārtaņa Lutera atbilde uz āža Emsera pārpārēm kristīgo un pārpārēm prasmīgi uzrakstīto grāmatu Leipcigā (1521.)	WA 7, 621–688, AE 39, 137–224
Dr. Mārtaņa Lutera artikulu pamats un avots, kas ar Romas bullu netaisni nolādēti (1521.)	WA 7, 309–457, AE 32, 2–99
Maza pamācība par to, ko meklēt evaņģēlijos un ko no tiem gaidīt (1521.)	WA 10/1, 8–18, AE 35, 113–124
<i>Invocavit</i> spreidiķi (1522.)	WA 10/III, 1–64, AE 51, 70–100
Par laulības dzīvi (1522.)	WA 10/II, 275–304, AE 45, 11–49
Par laicīgo valdību, ciktāl esam tai paklausību parādā (1523.)	WA 11, 245–280, AE 45, 75–129
Par to, ka kristīgai sapulcei jeb draudzei ir tiesības un vara izvērtēt visu mācību, aicināt, iecelt un atcelt mācītājus, pamatojoties Rakstos (1523.)	WA 11, 408–416, AE 39, 301–314
Par tirdzniecību un augļošanu (1527.)	WA 15, 293–313, AE 45, 243–310
Visu pilsētu birģermeistariem un rātskungiem vācu zemēs (1524.)	WA 15, 27–53, AE 45, 344–378
Vai arī karavīri var būt pestīto kārtā? (1526.)	WA 19, 623–662, AE 46, 87–137
Vai var bēgt no mēra? (1527.)	WA 23, 339–379, AE 43, 113–138

Pamudinājums Vācu ordeņa kungiem/ bruņiniekiem izvairīties no viltus šķīstības un piekerties patiesajai šķīstībai laulībā (1523.)

Mazovijas hercoga Konrāda (1187./88.–1247.) uzaicināts cīņai pret prūšiem, tālu aiz Latvijas robežām (Palestīnā) Krusta karu laikā tapušais Vācu (Teitoņu) ordenis 1229. gadā nonāca mūsu zemes tiešā tuvumā un uz vairākiem gadsimtiem kļuva par vienu no reģiona politiskajiem spēkiem. Latvijas vēsturē Vācu un tā Livonijas atzaru Livonijas ordeni vērtē atšķirīgi. Tam par iemeslu galvenokārt, ir viduslaiku *zobena misijas* ideja un ordeņa nereti laicīgā (reizēm pat amorālā) politika, pastāvīgās sūdzības par tā korupciju un ordeņa teritoriju iedzīvotāju, nu jau kristiešu, nekristīgo pārvaldīšanu. Tomēr nevar noliegt ordeņa lomu mūsdienu Latvijas un visas Rietumu kristietības austrumu robežu aizsardzībā. 1511. gadā lielmestrs Brandenburgas Albrehts (1490.–1568.) saņēma ordeņa vadību, ordenim esot uz idejiska un strukturāla sabrukuma robežas. Vienlaicīgi ar centieniem atjaunot ordeni laicīgi lielmestru, viņa tuvāko loku un brāļu vairākumu ietekmēja Vitenbergas reformācijas kustība, kuras iespaidā ordeņa Prūsijas zemes transformējās par laicīgu hercogisti Polijas-Lietuvas ietvaros. Ārpus jaunās Prūsijas hercogistes vēl kādu laiku saglabājās Livonijas ordenis Livonijas konfederācijā, bet cita Vācu ordeņa daļa transformējās par brīvprātīgu korporāciju, kura šodien pastāv kā domubiedru un labdarības organizācija. Prūsijas

hercogiste, gadsimtus vēlāk kalpodama par mūsdienu Vācijas vienotāju, turpināja pildīt nozīmīgas garīgās un kulturālās telpas elementa lomu ne tikai mūsdienu lietuviešu kultūrai, bet arī mūsu zemei, īpaši Kurzemei. Tāpēc, līdzās ML1 ievietotajiem Dr. Mārtiņa Lutera Rīgai un Livonijai tapušajiem rakstiem, šī pamudinājuma adresāts ir gana radniecīgs mūsu vēsturei.

Topošā hercoga Albrehta politiskās un garīgās konsultācijas iekļāva tiešus kontaktus ar Vitenbergu – ar reformācijas vadošajiem teologiem Mārtiņu Luteru, Filipu Melanhtonu un valstsvīru Kūrsaksijas hercogu Frīdrihu Gudro. Vācu ordenī, vēlākā Prūsijas hercogistē, reformācijas ietvaros notika dažādi baznīcas atjaunotnes darbi, kur sevišķi ir atzīmējams Georga fon Polenca (Polentz, 1478.–1550.) nopelns. Par Prūsijas plašāk zināmo teologu izvirzījās Andreass Ozianders (Osiander, 1496./98.–1552.), sākotnējs Vitenbergas teoloģijas pārstāvis, kuru vēlāk aizrāva dažādas ar kristīgo mācību nesavienojamas garīgas prakses. Ievērojamus praktiskās baznīcas dievkalpojuma jautājumus risināja arī Rīgas reformācijai nozīmīgais Johanness Brīsmans (Briesmann, 1488.–1549.).

Pamudinājums ir darbs, kas tapis, Albrehtam konsultējoties ar Mārtiņu Luteru, meklējot ordeņa garīgās atjaunotnes labākos soļus, un tajā būtu nepieciešams izcelt šķietami pašsaprotamo – iedomāta, pat ar vislabākajiem nolūkiem pamatota šķīstība ir pretmets Dieva dotajai šķīstībai laulības ietvaros. Lasot *Pamudinājumu*, nepieciešams paturēt prātā, ka Mārtiņa Lutera vārdi par mūku izdomāto, uzturēto un slavēto šķīstību viņam nav teorija, bet garu klostera kalpošanas gadu pieredze. Turklāt, rakstot šo vēstuli, pats brālis Mārtiņš arvien vēl turpināja dzīvot un darboties kā pilnvērtīgs mūks. Tomēr daudz vairāk vietas aizņem šķietami no praktiskā laulības jautājuma nedaudz attālinātais jautājums par Dieva vārda – Bībeles – augstāko nozīmi pār jebkuru cilvēku mācību.

Mūsdienu lasītājs te atradīs arvien nozīmīgo Dieva vārda apliecināšanu iepretim tik daudziem cilvēciskiem prātojumiem. Pirms šī temata priekšplānā ir laulības jautājums – Dieva dāvana katram cilvēkam – un tās pastāvēšanas svars toreiz un arī tagad.

Raksts atrodams: WA 18, 417–421 (AE 53, 41–50)

PAMUDINĀJUMS VĀCU ORDEŅA KUNGIEM IZVAIRĪTIES NO VILTUS ŠĶĪSTĪBAS UN PIEKERTIES PATIESAJAI ŠĶĪSTĪBAI LAULĪBĀ

Žēlastība un miers Kristū! Āmen.

Lai jūs, mani mīļie Vācu ordeņa kungi, nepārsteidz tas, ka esmu uzdrīkstējies rakstīt īpaši jums un ieteikt doties laulības dzīvē, atsakoties no nešķīstās šķīstības. Nav šaubu, ka esmu to darījis ar labu nodomu; turklāt arī daudzi krietni un saprātīgi vīri ir uzskatījuši, ka būtu ne tikai noderīgi, bet arī nepieciešami vērsties pie jums, mīļie, šajā lietā. Jo jūsu ordenis patiesi ir neparasts ordenis¹ – visvairāk tādēļ, ka tas ir dibināts, lai cīnītos pret neticīgajiem.² Tādēļ tam jālieto laicīgais zobens un jābūt laicīgam, tomēr vienlaikus jābūt arī garīgam – jādod un jāpilda šķīstības, nabadzības un paklausības solījumi, tāpat kā citiem mūkiem. Kā tas saskan kopā, to pārlietu labi rāda kā ikdienas pieredze, tā arī saprāts.

Lai gan citās grāmatās³ esmu pietiekami daudz rakstījis par garīdznieku šķīstības negantību un pastāvīgi esmu pierādījis, ka šis solījums nav gluži nekas un ka tas arī nav

1 Viduslaiku kristietībā bija pārpārēm dažādu ordeņu. Militārie ordeņi, kāds bija Vācu ordenis, bija tikai viena no šīs subkultūras daļas – savos pamatos ļoti līdzīgi (tajā skaitā, miesas šķīstības prasībā un aizstāvībā), tikai ar militāru specifiku.

2 Atsauce uz sākotnējo ordeņa dibināšanu Palestīnā un tā pārceļšanos iemesliem Baltijas jūras dienvidaustrumu krastā.

3 Īpaši: BBG, 81.-83., 92., 93. lpp., ML1, 237.-242., 304.-305., 318.-323. lpp., ML2, 340.-351. lpp. un citur.

izpildāms, ja tam nav dota īpaša Dieva žēlastība, kas arī bez šāda solījuma un likuma spēj dot ne tikai šķīstību, bet visas lietas. Tā nu nevarēju atturēties no īpaša pamudinājuma jūsu ordeņa ļaudīm – ar stingru uzskatu un lielu cerību, ka jūsu ordenis var būt lielisks un spēcīgs piemērs visiem pārējiem ordeņiem, ja tas kā pirmais ies gluži jaunu ceļu, lai turpmāk arī cituviet nešķīstības kļūtu arvien mazāk un lai Evaņģēlija augļi pieņemtos spēcīgāk.

Jo, pirmkārt, jūsu ordenī ir tāda priekšrocība, ka tas ir apgādāts ar laicīgo iztiku,⁴ tā ka mantu var sadalīt starp kungiem, no viņu vidus iecelt amatpersonas un citus noderīgus cilvēkus. Pie jums nav tāda nožēlojama posta, kas patur klosterī vienu otru ubagotājmūku vai citus mūkus, kuri rūpējas par vēderu. Un tomēr šāds vācu kungs varētu būt sagatavots cīņai vai kam citam, kam viņš būtu vajadzīgs, labāk, nekā ir tagad, un tādā veidā ar laiku varētu izveidoties īsta, labi sakārtota valdīšana, kas bez izlikšanās un viltīgiem vārdiem būtu tīkama Dievam un pasaulei.

Otrkārt, gandrīz nevienam nav šaubu par to, ka vācu ordenim vajadzētu kļūt visiem saviem padotajiem labāk paciešamam un tīkamākam, nekā tas ir tagad. Jo ir redzams, ka tagad tas gandrīz nemaz nav noderīgs ne Dievam, ne pasaulei. Turklāt nepatika un aizdomas ļaudīm rodas arī tādēļ, ka visur ir zināms, cik reti sastopama ir šķīstība.⁵ Tādēļ ikvienam nākas raizēties par savu sievu un meitu;⁶ jo

---

4 Ordeņu struktūra un iedzīve varēja gana atšķirties dažādu ordeņu starpā. Piemēram, Vācu ordenis bija arī pilnībā pastāvīgs saimnieciskās darbības veicējs, kamēr pastāvēja ubagotājmūku ordeņi bez strukturētas saimnieciskās kārtības.

5 Neslēpta kritika pret ordeni, kurš bija bēdīgi slavens ar savu korupciju un citām morāli apšaubāmām individuālām nepilnībām un kopēju politiku.

6 Šķīstības solījuma neatbilstība praksei bija vispārēja viduslaiku klosteru kustības problēma.

nav iemesla daudz uzticēties tādiem, kuri dzīvo bez laulības, jo arī laulātiem ļaudīm ir daudz rūpju, cenšoties pastāvēt, lai gan viņu vidū ir daudz vairāk iemeslu cerībai un pašlāvībai. Bet bezlaulībā nav ne cerības, ne pašlāvības, tikai nemītīgs apdraudējums.

Treškārt, ir mierinoša cerība, ka Vācu ordenis šādu nodomu dēļ paliktu un spētu pastāvēt, ka nav jāraizējas: tam varētu viegli uzbrukt – īpaši tad, ja nodomātais tiktu uzsākts ar kristīgu izpratni, ar padoto labvēlību un labprātību (kā jau sacīts). Nav šaubu, ka ir arī daudz lielu kungu, kuri gluži labprāt to redzētu, jo viņi jūt labpatiku pret godājamu dzīvi. Un, ja arī daži sākumā būs sadrūmuši, tomēr tas pāries, vai arī – īgnums tiem nekaitēs. Tomēr ir cerība, ka turpmāk vairs tikai nedaudzi kļūs par mūkiem un garīdzniekiem, jo Evaņģēlijs atspīd un atklāj garīdzniecības dabu, tā ka arī nepieciešamība prasa, lai tagadējie mūki, kuri būs pēdējie, apdomātos un parūpētos par sevi.

Taču, lai gan šie iemesli ir cilvēcīgi un ir spēkā tikai pasaules priekšā, tā ka to dēļ neklājas kaut ko darīt vai nedarīt, uzsākt vai mainīt, cenšoties panākt ko tādu, kam ir nozīme Dieva priekšā, tomēr arī tie ir pieņemami, jo dara šo lietu paciešamu cilvēkiem. Tam, ka lieta ir Dievam tīkama, mums ir spēcīgāki un krietnāki pamatojumi par šiem. Ar Dievu mēs šajā lietā vienprātību panākam itin drīz, tā noslēdzot drošu savienību ar Viņu. Pasaule Dieva lietās izturas savādi un pauž nepatiku, tādēļ mums nākas par šo lietu runāt, lai nedaudz parādītu iemeslus arī nelaimīgajām velna netiklēm.⁷ Tā būsīm darījuši visu, kas no mums atkarīgs, lai viņus apklusinātu un mudinātu saglabāt mieru. Ja viņi to pieņem – labi; ja ne, tad novēlējam viņiem veiksmi,

---

⁷ Atsauce uz plašāku grēka ietekmi.

bet viņu dēļ neatsakāmies no tā, kas ir pareizi, un nedarām to, kas – nepareizi. Pietiek ar to, ka tas ir tīkami Dievam.

Tādēļ gribam vispirms norādīt tos pamatojumus, kuri ir spēkā Dieva priekšā un kuri apliecina to, ka laulības kārtā ir Dievam tīkama. Dievs (1. Moz. 2:18) saka: „Un Dievs Tas Kungs sacīja: „Nav labi cilvēkam būt vienam; Es tam darīšu palīgu, kas atbilstu viņam” [būs tam līdzās]. Šie ir Dieva vārdi, kurus nav iespējams saprast citādi, tikai – ar ticību. Jo ne cilvēka prāts, nedz daba neaptver to, ka sieva ir vīra palīdzība. Ikviens raksta un klieudz par to – kā mēs redzam un dzirdam –, un visa pasaule šajā lietā uzskata Dievu par meli; jo tādēļ arī pāvests savos garīgajos likumos sūta Dievu skolā un saka, ka sieva esot nevis palīdzība, bet šķērslis kalpošanā Dievam,⁸ tādēļ tam, kurš grib kalpot Dievam, esot jābūt bez sievas. Tas patiesi tā ir, jo tam dievam, kuram kalpo pāvests, ar mūsu Dieva darbiem nevar kalpot.

To par pāvestu jau ilgu laiku iepriekš sacījis pravietis Daniēls (11:37): Viņš neievēros [..] [laulātas] sievas jeb laulātu sievu [dabiskas] vēlmes.⁹ Bet netikles tie ievēros un darīs vēl sliktākas lietas. Savukārt tam, kurš grib būt īsts kristietis, ir jāatzīst šie Dieva vārdi par patiesiem un jātic, ka Dievs nav bijis piedzēries, kad to ir sacījis un iedibinājis tādu kārtību. Labi, ja arī es būtu devis tūkstoš solījumu un ja simttūkstoš eņģeļu – nemaz jau nerunājot par vienu vai diviem nabaga tārpu maisiem, kāds ir pāvests – sacītu, ka man jābūt bez savas palīdzības, un apgalvotu, ka ir labi būt vienam, – kas gan būtu šādi solījumi un pavēle pretstatā Dieva (1. Moz. 2:18)

---

8 Arī pēc Vatikāna 2. koncila Romas baznīcas kanoniskie likumi uzsver celibātu, kā „nedalītas sirds” garīdzniekam (1983. gada redakcijā, Nr. 277, §1) un „nedalītas sirds pārplūstošu auglības” garīgās kārtas (mūkiem utt.) pārstāvjiem (ibid., Nr. 599) garantu. 9 2012. gada Bībeles izdevumā: „kas sievietēm tīk.. (Dan. 11:36-45) konteksts ir saistīts ar antikrista laika aprakstu.

vārdiem: „Nav labi cilvēkam būt vienam; Es tam darīšu palīgu..”? Izņēmums varētu būt vienīgi tad, ja pats Dievs ar Savu brīnumu darbu darītu mani par tādu izņēmumu. Tā apustulis Pāvils saka (1. Kor. 7:7): tai jābūt īpašai dāvanai.¹⁰

Salīdzini Dievu un cilvēku – kuru vārdi ir pretstatā! Dievs saka: Es gribu, lai tev būtu palīdzē, un tu nebūtu viens. Man šķiet, ka tā būs labi. Turpretī cilvēks saka: nē, ne tā! Tu maldies! Es Tev apsolu būt bez palīdzē, un man šķiet, ka būt vienam ir labi. Kas gan tas ir, ja ne – Dieva pamācīšana? Un vai Dieva pamācīšana ir kas cits, nevis paaugstināšanās pār Dievu? Kā gan šāds solījums var tikt ievērots un būt spēkā? Jā, kā tas iespējams, ka šāds solījums nebūtu ļaunāks par jebkuru laulības pārkāpšanu vai netiklību? Kāda veiksmē var sagaidīt šādu solījumu un šķīstību, kas tiek apsolīta bez Dieva brīnumu darba, patvaļīgā un zaimojošā veidā, pret Dieva vārdu? Ja ir noticis Dieva brīnumdarbs, tad solījums nav vajadzīgs. Ja Dieva brīnuma nav, tad solījums ir pret Dievu. Tas zaimo Dieva vārdu un darbu.

Aplūkosim kādas ļaužu daļas aklo ģeķību: viņi šo lietu iztēlo par ļoti lielu un augstu. Tie plaši atpleš mutē un apgalvo, ka šāda šķīsta kārtā un solījums esot sena tradīcija. Apustuļu laikos to esot mācījuši un apstiprinājuši daudzi koncili un svētie tēvi, visā pasaulē tā esot bijis pieņemts. Tā nu neesot ticams, ka Dievs būtu ļāvis maldīties tik daudziem cilvēkiem tik ilgu laiku. Labi. Bet, ja es tādiem ļaudīm jautātu, vai viņi būtu gatavi mirt par to, ka šāda ilga tradīcija, koncili un tēvi nevar būt maldījušies, viņiem nāktos krietni apdomāties. Nāves priekšā nāktos apklust visiem tiem, kuri tagad tik nekaunīgi un droši klaigā un

---

¹⁰ ML2, 343., 344. lpp.

raksta. Ir ļoti ticams, ka dzīvē viņus tādā brīdī pārņemtu lielas šaubas. Taču lai dara, kā zina! Lai viņi mirst par šo savu lietu, bet es to nedarīšu!

Ko viņi saka par to, ka Dievs ir senāks par visiem konciliem un tēviem? Viņš arī ir lielāks, ir kas vairāk par visiem konciliem un tēviem. Arī Raksti ir senāki un ir kas vairāk par visiem konciliem un tēviem. Tāpat arī visi eņģeļi turas pie tā, ko saka Dievs un Raksti. Un kopš Ādama ir bijusi tradīcija, kura ir senāka par pāvestu ieviesto tradīciju. Ja senums, ilgums, lielums, daudzums un svētums ir svarīgs ticības lietās, kādēļ tad būtu jātic cilvēkiem, kuri dzīvojuši tikai īsu laiku, bet nebūtu jātic Dievam, kas ir pats senākais, lielākais, svētākais un varenākais? Kādēļ neticēt visiem eņģeļiem, no kuriem ikviens ir kas vairāk par visiem pāvestiem? Kādēļ neticēt Rakstiem, kuros ikviens izteikums ir kas vairāk par visas pasaules grāmatām? Kādēļ neticēt Dieva radībai mūsos, ja Dieva darbs ir varenāks par visu cilvēku un velnu vārdiem, domām un sapņiem?

Lai gan, ja mūsos būtu kāda saprāta dzirksts, tad taisnīgi pienāktos sirdī kaunēties par to, ka vēl joprojām sākumā šaubāmies – nemaz jau nerunājot par to, ka gribam kaut ko iebilst –, dzirdēdami Dieva vārdu, kura priekšā zemojas visi eņģeļi un izbīstas visa radība. Un tas ir Dieva vārds, kas saka: tev neklājas būt vienam. Tev vajadzīga palīdzība – ja vien Es nedaru tā, lai tieši tev būtu citādi. Šo vārdu priekšā mums pienāktos nodrebēt un izbīties. Visi eņģeļi un visa radība turas pie šī vārda kopš pasaules iesākuma. Taču mēs darām, kā paši gribam, un ceļam savu solījumu, ko vakar esam devuši, tāpat arī pāvesta sapņus, kas turpinājušies dažus gadus, daudz augstāk par Dieva vārdu. Turklāt vēl mums nākas dzirdēt, ka tiek sacīts: šāds solījums nevar būt

maldīgs; šādiem tēviem Dievs nevar būt ļāvis kļūdīties! Un mums šķiet neticami, ka nabaga cilvēki, kas dzīvo un sapņo tikai mirkli, tomēr var maldīties. Mums šķiet ticami, ka mūžīgais Dievs Savos vārdos un darbos varētu maldīties, ka visi eņģeļi un visa radība varētu kļūdīties. Kauns, kauns par mūsu neapprakstāmo aklumu, par mūsu trako un neprātīgo Dieva zaimošanu!

Taču tā tam ir jānotiek, ka Dieva vārds mums ir pati brīnumainākā lieta debesīs un virs zemes. Tādēļ vienlaikus jānotiek kā vienam, tā otram – tos, kuri šim vārdam tic, tas visaugstākajā mērā apgaismo un pagodina, tāpat arī visaugstākajā mērā apstulbina un apkauno tos, kuri netic. Pirmajiem tas ir pats drošākais un vislabāk zināmais vārds, otrajiem – pats nezināmākais un noslēpumainākais. Pirmie to augstu slavē un cildina, otrie to neganti zaimo un apkauno. Tieši tā Dieva vārds pilnīgā veidā paveic savus darbus. Tie nav parasti un necili, bet neparasti, biedējoši darbi, kas notiek cilvēku sirdīs, – kā apustulis Pāvils saka (2. Kor. 4:3): ja mūsu Evaņģēlijs ir apslēpts, tad tiem, kas iet pazudināšanā.

To viņi pierāda arī ar kādu savu īpašo lietu. Proti, tik tālu viņi vēl spēj tikt, ka atzīst: tas ir pareizi un Dievs ir licis Rakstos tā sacīt; taču viņi apgalvo: tā kā baznīca šo kārtību ir mainījusi un atcēlusi, tad šīs izmaiņas nevar tikt atceltas, iekams koncils to ir noteicis un pieļāvis – lai paklausība baznīcai netiktu izpostīta.¹¹ Ak, jā, lai nu Dievs jūs pagodina, mīļie kungi! Tas gan būtu pareizi, ja jums

---

11 Mārtiņš Luters te atsauca uz Johana Fābera (1478.–1541.) 1522. gada rakstu, ar kuru tas nesekmīgi centās atspēkot Lutera argumentus pret pāvesta virsvaldību. Tomēr jautājums ir arī plašāks, ietverot šodienas Rakstu mācības apšaubītājus, kas atsauca uz dažādām cilvēciskām autoritātēm (tajā skaitā, racionāliem argumentiem).

atļautu baudīt godu, kāds pienākas Dievam, paaugstināties pār pašu Dievu, un vēl teikt, ka ir pareizi darīt to, ko jūs pieļaujat. Kaut arī Dievs to pavēl un, kā paši atzīstat, atklāti apliecina, ka Viņš to grib, tomēr jūs sakāt, ka tas nav pareizi un tā nav jādara, ja vien Dieva gribai nepievienojas arī jūsu padoms un griba! Kas jums ir devis varu mainīt vai atcelt Dieva vārdu un noteikt ko tādu, kas ir pretrunā ar šo vārdu! Tā jūs sūtāt Dievu skolā un apcērpāt spalvas Svētajam Garam.¹² Saki man, kurš gan ir dzirdējis vēl lielākas negantības! Un to apgalvo ļaudis, kuri grib valdīt pār dvēselēm!

Mēs pret to iebilstam un sakām: lai koncili lemj un nosaka lietas, kuras ir laicīgas vai nav vēl pietiekami noskaidrotas. Taču par to, kas ir acīmredzams kā Dieva vārds un Viņa griba, mēs negribam gaidīt ne baznīcas, ne concilu lēmumus vai noteikumus, bet gribam būties no Dieva un rīkoties saskaņā ar Viņa vārdu, negaidīdami un nedomādami, kā koncili nolems. Es negribu gaidīt, lai koncili nolemj, vai man ticēt Dievam Tēvam, debess un zemes Radītājam, Viņa vienīgajam Dēlam, Jēzum Kristum, mūsu Kungam, Svētajam Garam. Tas pats attiecas arī uz visām pārējām skaidri, atklāti un pārlicinoši izteiktajām Rakstu daļām, kurām ir nepieciešami un noderīgi ticēt. Jo, ja koncili vilcināsies, ja es pa to laiku nomiršu, kur tad paliks mana dvēsele, ja tā šīs lietas nezinās un tikai gaidīs no conciliem, kam tai ticēt? Man taču ticība nepieciešama.

Tālāk es saku: ja arī notiktu tā, ka viens, divi, simt vai tūkstoši un vēl vairāk concilu nolemtu, ka garīdznieki drīkst būt laulāti, vai vēl ko tādu, ko Dieva vārds jau iepriekš ir

---

¹² Atsauce uz Svētā Gara plaši izplatītu attēlojumu mākslā par balodi (salīdz. Mt. 3:11b).

noteicis darīt vai nedarīt, es drīzāk skatītos caur pirkstiem un uzticētu Dieva žēlastībai tādu, kurš visu mūžu turējis vienu, divas vai trīs netikles, nevis to, kurš koncila lēmuma dēļ ņēmis laulātu sievu, lai gan bez šī koncila lēmuma nebūtu uzdrīkstējies to darīt. Es arī gribētu Dieva vārdā visiem pavēlēt un dot padomu, lai, bīstoties zaudēt dvēseles pestīšanu, neviens neņem laulātu sievu šādu lēmumu dēļ, bet beidzot pa īstam sāk dzīvot šķīstu dzīvi. Ja tas tam nav iespējams, lai sava vājuma un grēka dēļ nekrīt izmisumā, bet piesauc un paļaujas uz Dieva roku. Un iemesls ir šāds.

Netiklība jeb nešķīstība gan ir liels grēks, tomēr, salīdzinot ar Dieva zaimošanu, tas ir maznozīmīgs, jo pats Kristus (Mt. 11:24) saka, ka Sodomai un Gomorai, kas piekopa ne tikai parastu netiklību, klāsies vieglāk nekā Kapernaumai, Betsaidai un visiem tā laika dižajiem svētajiem un farizejiem. Arī (Mt. 21:31) Viņš saka, ka netikles un nelieši drīzāk nāks Dieva valstībā nekā farizeji un Rakstu mācītāji, kas taču bija dievbijīgi, šķīsti un godājami ļaudis. Kāpēc tā? Tāpēc, ka viņi pretojās Dieva vārdam, Evaņģēlijam. Turpretī netikles un nelieši, kaut arī grēkoja, nepretojās Evaņģēlijam.

Šajā lietā ir tā: kas ņem laulātu sievu tikai cilvēku noteikumu dēļ vai pēc koncilu lēmumiem un ne citādi, lai gan iepriekš viņam ir bijis dots un zināms Dieva vārds un lēmums šajā lietā, tas noniecina Dieva vārdu un sirdī mīda to kājām. Jo viņš paaugstina cilvēkus pār Dievu un vairāk uzticas cilvēku vārdiem un mācībai nekā Dieva vārdam un mācībai. Tādējādi viņš rīkojas tiešā pretrunā ar ticību un noliedz pašu Dievu, celdams Viņa vietā cilvēkus un darīdams tos par elkiem. Tā viņa miesa ārēji kļūst laulāta un šķīsta ar cilvēku izdomājumu palīdzību, taču dvēsele iekšēji

Dieva priekšā kļūst par divkāršu netikli un laulības pārkāpēju – ar neticību, neuzticēšanos, Dieva noniecināšanu, elku kalpību un Viņa svētā vārda noliegšanu. Kurš gan var uzskaitīt visu šādas atkritušas sirds negantību! Vai tā nav lieliska šķīstības apmaiņa – ārēji kļūt laulātam, bet iekšēji – divkārt nelaulātam! Tādēļ raugies, cik nopietni un uzticami ir tie, kuri šajās lietās grib rast padomu ar koncilu un lēmumu palīdzību, pastumdami malā paklausību Dieva vārdam!

Kā tev šķiet, cik reižu mazāk grēkus dara un tuvāk Dieva žēlastībai ir tas, kurš uztur sev netikli, par to, kurš ņem laulātu sievu? Īpaši tad, ja šis netikles izmantotājs no sirds labprāt salaulātos, taču savas dabas vājuma un cilvēku varas dēļ (kas liedz viņam laulību) tiek gluži vai piespiests grēkot un dzīts tieši grēkā? Vai tu nedomā, ka Dievs uzlūkos viņa sirdi, kas labprāt rīkotos saskaņā ar Dieva vārdu, turklāt atklāti to apliecina un nenoliedz, bet dod Dievam godu Viņa vārdā? Vai nav tā, ka Dievs vēl jo vairāk parādīs tādām cilvēkam žēlastību, kaut arī pasaules priekšā viņš būs apkaunots? Es gan domāju, ka šāds gadījums var būt vienīgi tādām cilvēkam, kuram Dievs dod Sava vārda atziņu. Tādām¹³ Viņš vai nu piešķirs šķīstības dāvanu, vai arī ļaus dzīvot slepenā laulībā, vai arī stiprinās viņu, ja viņš tiks vajāts un mocīts atklātas laulības dēļ.

Tādēļ garīdzniekam, kurš vēlas doties laulībā, ir jāapbruņojas ar Dieva vārdu, jāpaļaujas uz to un jāapprecas, pamatojoties šajā Dieva vārdā, neatkarīgi no tā, vai koncili ir sanākuši un lēmuši pirms vai pēc šīs laulības noslēgšanas. Viņam jāsaka tā (1. Moz. 1:27 un tālāk; 2:21 un tālāk): es esmu vīrs, tu esi sieva; mums jābūt kopā, lai mēs varētu

---

13 Šeit runāts par garīdznieka laulībām, kuras 1523. gadā vēl nebija nostiprinātas.

vairoties. To mums neviens nevar un nedrīkst aizliegt, nedz mūs aizkavēt, un nav mūsu varā apsolīt ko citu. Uz šo vārdu paļaudamies, mēs riskējam un darām to – par spīti un pret visiem konciliem, baznīcām, visiem cilvēku noteikumiem, visiem solījumiem, tradīcijām un visam pārējam, kas vien var būt vai jebkad ir bijis pret mūsu laulību. Ausis un acis ciet; tikai Dieva vārdam jātiek satvertam mūsu sirdīs! Un, ja arī koncili un cilvēki turpmāk mums atļautu doties laulībā, mēs tomēr šo atļauju negribam. Viņu atļaujas dēļ mums neko neklājas darīt vai nedarīt.

Es negribu būt mierā ar to, ka koncili jeb baznīca (kā viņi to dēvē) garīdznieku laulību pieļautu vai noteiktu; negribu arī būt pateicīgs viņiem par tādu atļauju, nedz par to viņus apsveikt, nedz to no viņiem prasīt. Viņiem ir pienākums to darīt, un ne tikai tas vien, bet vispirms tiem atkal jādod Dievam gods, kāds Viņam pienākas, un publiski, visas pasaules priekšā jāatzīst, ka ir aizlieguši laulību, pretodamies Dievam un Viņa svētajam vārdam, rīkodamies kā dvēseļu slepkavas, tādējādi noslīcinādami visu pasauli netiklībā, nolādēdami Dieva vārdu, darīdami velnu par savu elku un paaugstinādami pār Dievu. Tā viņi, sekodami velna iedvestajām domām – tā vietā, lai sekotu Svētā Gara vadībai –, ir bijuši nevis bīskapi un mācītāji, bet vilki, zagļi, slepkavas un maldinātāji.

Visa šī negantība viņiem vispirms ir jāatzīst, jānožēlo un jāsniedz gandarījums par to, šādā veidā labprātīgi pieņemot apkaunojumu visas pasaules priekšā un atkal godājot Dieva vārdu, ko viņi visā pasaulē ir tik apkaunojošā veidā apspieduši, zaimojuši un apkaunojuši. Tikai tad, kad viņi būs to izdarījuši – un ne agrāk, mēs arī pieņemsim viņu atļauju laulībai un sekosim tai. Jā, – tu saki – kad gan tas notiks?

Kad viņi to darīs? Labi, lai tad viņi arī patur sev savus koncilus un lēmumus, lai paši tiem seko; mēs negribam rīkoties saskaņā ar viņu lēmumiem un negribam tos ne dzirdēt, ne redzēt. Es arī labi zinu, ka viņi to nedarīs, jo tie grib izskatīties skaisti un negrib tikt uzskatīti par tādiem, kuri līdz šim rīkojušies nepareizi. Bet mēs viņiem šīs lietas mācīsim, tā ka nāksies to visu darīt pret savu gribu. Viņus sagaida publisks apkaunojums – kā apustulis Pāvils (2. Tim. 3:9) saka –, vai nu tas notiktu labprātīgi vai nelabprāt. Notiks tieši tā un ne citādi – kaut arī viņu būtu vēl desmit reižu vairāk, kaut katrs no tiem spētu tikpat daudz, kā tagad spēj viņi visi kopā.

Tas ir darbs, kas paveicams Dieva vārdam. Dieva vārds izlaužas un atklāj viņu kaunu – šo gaismu viņi nespēj apslāpēt. Jo vairāk tie pūlējas to darīt, jo vairāk uzpūš uguni, un tā iedegas vēl spožāk. Tas notiek jau tagad, lai cik neganti viņi plosās un lai cik ļoti viņiem tas nepatīk. Viņiem neko nepalīdzēs arī tas, ka tie saka: vai gan viens nespēcīgs mūks var būt gudrāks par visu pasauli! Mūks ir nespēcīgs, bet kāds cits būs visspēcīgs un darīs viņus visus gluži nespēcīgus. Uz to es priecīgi paļaujos; jo patiesais Dievs neļaus, lai tie Viņu apmuļķotu, kā vien ienāk prātā, un necietīs, ka Viņa mūžīgais vārds, ko Viņš pats ir apliecinājis, nebūtu spēkā citādi, vien tad, ja tas patīk šiem nabaga mēslu maisiem. Es ļaušu, lai viņi cer uz to, jo šie ļaudis ir tādas aplamas cerības cienīgi, taču viņi paši pieredzēs, kā būs.

Tā senlaikos rīkojās romieši, kas bija sev savākuši visas pasaules dievus. Kad viņi dzirdēja, ka daži cilvēki uzskata Jēzu Kristu par Dievu, tie tomēr negribēja pieņemt Viņu kā Dievu – nevis kāda cita iemesla dēļ, bet tādēļ, ka Romas padomnieki nebija jau iepriekš to nolēmuši, ka šo lietu bija

iesākuši citi. Augstprātīgie ļaudis domāja, ka Dievs ir tas, kuru viņi norāda un uzskata par Dievu, neviens cits. Vai gan tas nozīmēja kaut ko citu, nevis: mēs, Romas rātskungi, esam dievi, augstāki par visiem dieviem, un varam darīt par dievu, ko vien gribam!? Tieši tā viņi arī rīkojās. Tādēļ Kristus viņiem nevarēja kļūt par Dievu. Tāpat tagad dara mūsu kungi ar saviem konciliem. Dieva vārdam jāpagaida – tas nevar kļūt par Dieva vārdu līdz brīdim, kad viņi būs devuši tam savu atļauju.

Jā, viņi ir vēl ļaunāki par romiešiem, jo romieši tomēr cēla par Dievu to, kas jau tika uzskatīts par Dievu. Mūsu kungi ar saviem konciliem grib vienkārši noteikt paši savas lietas, un tām jābūt pareizām tādēļ vien, ka viņi tā nosaka. Vienalga, vai iepriekš Dievs ir to sacījis vai nav, vai tas, ko viņi ceļ par dievu, iepriekš ir bijis Dievs vai nav. Viņi domā, ka pat tad, ja Dievs šodien ko saka, viņiem ir vara to izvērtēt, iztiesāt, noteikt, atcelt, atļaut, aizliegt – katrā ziņā, viņi grib, lai mūsu Dievs tiem būtu gluži kā mīksts vasks, no kā tie var izveidot cūku, kraukli vai ko citu, kas tiem patīk. Tā jūdi darināja sev zelta teļu Dieva vietā (salīdz. 2. Moz. 32:2 un tālāk). Tās ir biedējošas un negantas lietas, kuru dēļ kristīgam cilvēkam sirds vai lūzt.

Tomēr es ceru, ka Kristus Sev ir paturējis vai vēl paturēs dažus bīskapus, lai tie izzinātu savas sirdis un nāktu pie patiesas Dieva atziņas.¹⁴ Tad tie vai nu atstās savu briesmīgo un neganto amatu, vai arī atjaunos īstu bīskapa amatu. Un, ja arī neviens netiktu atgriezts vai paturēts slepenībā, mums tomēr tādēļ nav jāatkāpjas, jo mums ir skaidrais Dieva

---

¹⁴ Atsauce uz Vācu ordeņa pārstāvi no 1511. gada un Sāmsalas bīskapu no 1519. gada Georgu fon Polencu, kurš bija pirmais atklāti evaņģēlisko mācību apliecinotais bīskaps, kas pirmo publisko sprediķi ar skaidru Evaņģēlija apliecību sacīja 1523. gada Kristus dzimšanas dienā (Ziemsvētkos).

vārds. Nav vajadzības skatīties atpakaļ, ko viņi lem, vai viņi mums seko. Jo Kristus (Jņ. 21:20 un tālāk) negribēja, lai apustulis Pēteris jautātu vai raizētos par to, kur paliks Jānis vai kāds cits. Viņš teica: „...Kāda tev daļa? Tu seko Man.” Tas ir, itin kā Viņš gribētu sacīt: tā kā tev ir Mans vārds, tev jādodas tālāk un jārīkojas saskaņā ar šo vārdu. Pārējie lai paliek Manā ziņā – vai nu tie seko vai neseko.

Tādēļ ikvienam pēc taisnības pienāktos izbīties – pat tad, ja viņš būtu kļuvis ciets kā akmens –, dzirdot un redzot, kā viņa solījums un šķīstā kārta (ja vien nenotiek Dieva brīnums) atrodas ārpus un pretstatā ar šo Dieva vārdu (1. Moz. 2:18): „Nav labi cilvēkam būt vienam, Es tam darīšu palīgu, kas atbilstu viņam” [būs tam līdzās]. Un, dzīvojot zem Daniēla draudīgā, pērkona dārdiem līdzīgā pravietojuma (Dan. 11:37): „Viņš neievēros [...] sievas.” Tas ir, itin kā sacītu: patiesi, viņš vairīsies no laulības ar sievu, taču ne mīlestības dēļ pret šķīstību vai dievkalpošanas dēļ – to visu viņš izmantos tikai šķietamībai, lai pieviltu pasauli –, bet tālab, lai varētu dzīvot vieglas dienas un būtu brīvs no laulības dzīves pūlēm un nedienām, un tā vietā, lai dzīvotu šķīstu dzīvi un kalpotu Dievam, vēl jo brīvāk varētu piekopt netiklību un nelietību.

Tas notiek tādēļ, ka viņš nesaprot Dieva vārdu, kur Dievs saka, ka nav labi cilvēkam būt vienam. Jo, kā jau sacīts, šis vārds ir Gars un dzīvība (Jņ. 6:63); gluži kā visi Dieva vārdi, arī šis jāsaprot ar ticību. Proti, šis labums nav miesīgs, jā, miesīgi tās ir bēdas (kā apustulis Pāvils saka 1. Kor. 7:28), bet garīgs. Jo Dieva priekšā tas ir vērtīgs un cildens labais darbs – audzināt un mācīt bērnus, dievbijīgi vadīt sievu un saimi, pelnīt iztiku ar sviedriem vaigā, paciest daudz nepatīkamu lietu no sievas, bērnu, saimes un citu ļaunu

pusēs. Šāds labums nav apveltīts ar spožu izskatu. Tā ir ļauna lieta (saka pāvests) un traucē kalpot Dievam, tas ir, dzīvot labklājībā un slinkumā. Bet kurš tic un pareizi atzīst, tas redz, cik laba šāda dzīve ir dvēselei, kaut arī miesai un miesas kārībām tā ir slikta.

Tādēļ arī Dievs ir pagodinājis laulības kārtu, piešķirdams tai lielu godu – uzreiz pēc Sava – un veltīdams tai ceturto bausli, kurā Viņš pavēl: tev būs tēvu un māti godāt (2. Moz. 20:12 un citur).¹⁵ Parādi man debesīs vai uz zemes kādu, kam vēl būtu piešķirts līdzīgs gods! Neviena cita laicīga, nedz garīga kārta nav šādi pagodināta. Un, ja arī Dievs par laulības kārtu nebūtu sacījis neko vairāk, tikai devis ceturto bausli, tad arī no tā būtu gana labi saprotams, ka Dieva priekšā nav cita augstāka amata, kārtas, dzīves un darbu par laulības dzīvi. Tā ir nākamā aiz Evaņģēlija, kas attiecas uz pašu Dievu.

Daudzi gan vēl joprojām aizrāda un veltīgi spļaudās, teikdami: tas esot negodīgi, ja kāds apsola Dievam šķīstību, bet netur doto solījumu. Jo arī pasaules priekšā ikviens, kurš netur doto solījumu, tiek saukts par neuzticamu bezgodi, par zvēresta laužēju. Īpaši ar šādu pļāpāšanu nopūlējās daļa dižciltīgo, visvairāk tie, kuri paši daudz solījuši un pļāpā par solījumiem, taču pildīt savus solījumus nav pat mēģinājuši. Visu mūžu tiem nav ienācis prātā kaut par mata tiesu pildīt dārgos solījumus, ko viņi devuši Dievam Kristībā, un atzīt pašiem sevi par parādniekiem. Tomēr šis baļķis pašu acī viņus ir apstulbojis tik spēcīgi, ka skabargu citu acī tie redz pārlietu skaidri (salīdz. Mt. 7:3 un tālāk).

Tās ir rupjas, nocietinātas sirdis, kas nejūt pašas sevi un nepieņem pamācību no citiem, bet – kā Ījabs saka (41:16) – ir

---

¹⁵ Salīdz. *Lielais katehisms*, Baušji 105 (VG, 374. lpp.).

kā kalēja izkalti un spēj tikai skriet ar savām neprātīgajām galvām cauri sienām. Cik gan bieži man jāsaka, ka solījums, ko ir neiespējami pildīt un kas ir pret Dieva vārdu, nav solījums un ir atstājams nepildīts? Tas ir gluži kā, ja kāds saka: mana māte ir solījusi, ka es kļūšu par bīskapu. Ja nu es jautātu, vai solījums būtu jāpilda gadījumā, kad kāds būtu apsolījis pārkāpt laulību vai nogalināt nevainīgu cilvēku, vai arī, ja es apsolītu satvert debesis vai jāt uz saules stara vai arī staigāt pa mākoņiem, tad, ceru, viņiem nāktos sacīt: nē, pirmais solījums būtu nepareizs un atceļams, bet otrais – ģeķīgs un tāds, kas pats sevi atceltu.

Tāpat arī šeit saku: mēs visi esam radīti, lai darītu tāpat, kā darījuši mūsu vecāki: dzemdinātu un paēdinātu bērnus. Tas ir Dieva dots uzdevums, kas mums pavēlēts un mūsos iedēstīts – to pierāda mūsu miesas locekļi, mūsu ikdienas sajūtas un visas pasaules piemēri. Ja Dievs nedara Savu brīnumu darbu, bet tu paliec bez laulības un apsoli šķīstību, tad dari gluži to pašu, kā, ja apsolītu laulības pārkāpšanu vai kādu citu Dieva aizliegtu lietu. Mēs arī redzam un saprotam, cik neiespējami un ģeķīgi ir dot šķīstības solījumu; tas pats no sevis tiecas palikt nepildīts, un netiklība šī solījuma dēļ kļūst tikai vēl mežonīgāka un apkaunojošāka – tāda, par kādu pat nedrīkst runāt. Tomēr nocietinātie ļaudis grib mūs piespiest, lai vīrietis nejustu savu vīrieša miesu, nedz sievieti – savu sievietes miesu.

Te ir vēl viena lieta: man nav gandrīz nekādu šaubu, ka arī vienam otram bīskapam, abatam un citiem garīdznieku kungiem būtu vēlēšanās doties laulībā, ja vien viņi nebūtu pirmie, kuri to dara, – ja ceļš būtu jau labi iestaigāts un tāda precēšanās būtu kļuvusi jau ierasta, tā ka vairs nebūtu saistīta ar kaunu vai draudiem, bet būtu slavējama un

godājama pasaules priekšā. Ak, mīļais, kurš gan to negribētu? Ko mēs par to sakām? Ja tev ir Dieva vārds, kuram tev jāseko un kuram vari sekot, tomēr tu vispirms skaties uz citiem, gaidīdams, ka pirmie rīkosies viņi, tas ir gluži tāpat kā, ja es sacītu: es gribu ticēt Dievam un kalpot Viņam ne ātrāk, bet tikai tad, kad redzēšu, ka visi turki, pagāni un jūdi tic un kalpo Dievam. Jā, bet līdz tam laikam tu kopā ar pagāniem un jūdiem nogrimsi ellē pie velna, jo noniecini Dieva vārdu un gribi kalpot Dievam nevis Viņa, bet citu cilvēku dēļ, tādējādi novērtēdams citus ļaudis augstāk un ievērodams viņus vairāk par Dievu un Viņa vārdu.

Tādus es varētu salīdzināt ar Lata sievu, kas skatījās atpakaļ, gribēdama redzēt, kas notiek ar tiem, kuri palika Sodomā un Gomorā, un tādēļ kļuva par sālsstabu (1. Moz. 19:26). Jo arī viņai bija pavēlēts neskatīties atpakaļ, bet tieši sekot eņģeļa vārdiem. Tā šo Rakstu vietu skaidro pats Kristus (Lk. 17:31, 32), runādams par ļauniem laikiem, kad nāks lieli maldi un maldināšana. Tad neviens nedrīkstēs domāt par to, kas palicis aiz muguras, vai atgriezties savā namā, lai kaut ko paņemtu. Un šajā vietā Kristus saka: „Pieminiet Lata sievu!” – itin kā gribēdams teikt tādus pašus vārdus, kā sacījis Pēterim (Jņ. 21:22): „Tu seko Man!” Lai paliek, kas paliek, lai gaida, kas gaida. Tu neskaties ne uz vienu, bet tikai uz Manu vārdu un ej droši uz priekšu, sekodams šim vārdam! Tāpat jārikojas arī šajā lietā, šajos pēdējos, bīstamajos laikos: ja jūti un zini, ka Dievs grib, lai esi laulības kārtā, tad tev jādodas tikai uz priekšu, kaut arī tu būtu vienīgais, kurš šādu lietu uzsāk un dara. Tev tas jādara, neraugoties uz visu, ko pasaule, draugi un ienaidnieki par to varētu dziedāt vai sacīt. Ja šādas rīcības dēļ tiks apkaunots vai nicināts, tad zini: Dieva mute ir lielāka,

Viņa slava ir spēcīgāka, Viņa liecība ir varenāka nekā visa pasaule, kaut arī tādu pasaulu būtu tūkstotis un vēl vairāk.

Arī tad, ja tu to nedari vai vilcinies nevis Dieva, bet tikai pasaules dēļ, tu itin labi vari noprast, kam tu ar to kalpo un cik veltīgi ir viss, ko pa to laiku paveic, šķīsti dzīvodams. Kurš grib gaidīt, līdz pasaule runās labu par Dieva lietām vai nekritis apgrēcībā šo lietu dēļ, tam tiešām nāksies gaidīt pārlietu ilgi. Bet tā ir neganta lieta, ko velns ir panācis, proti, mēs, kristieši, baidāmie, kaunamies un raizējamies pat par stāšanos laulības kārtā, lai gan pagānu vidū un visā pasaulē laulība kopš iesākuma ir bijusi un joprojām ir brīva un godājama lieta. Tik pilnīgi un galīgi pāvesta valdīšana ir izpostījusi visu, kas ir Dieva darbs un vārds. Un nu tā mums sāk pirmoreiz mācīt latīņu valodu, skaidrojot, vai vīrs var būt vīrs un vai viņam pieder tas tādām būt, tāpat arī, vai ir spēkā solījums, ar kuru viņš apsolījis nebūt vīrs.

Taču pasaulei tas šķiet pareizi, un tā ir ierasts. Tā jānotiek, jo pasaules kungs un dievs, kas ir velns, šādi tajā valda. Tāpat pasaule rīkojas arī visās pārējās lietās. Zagšana ir mazākais grēks Dieva priekšā, jo tā attiecas uz laicīgo mantu; taču pasaule šo grēku soda visbargāk. Laulības pārkāpšana ir daudz lielāks grēks, bet pasaulē tas tagad paliek nesodīts. Tāpat ir arī ar slepkavību – pasaulē tā ir godājama lieta, ja kāds ir gana ļauns un drosmīgs, lai slepkavotu. Bet tieši nekrietnā kalpošana Dievam garīdznieku kārtā ir pats lielākais grēks uz zemes, jo tā vērsas pret Dieva godību, godu, vārdu un darbu. Šis grēks ne tikai paliek nesodīts, bet iemanto visaugstāko godu, mantu, varu, draugus un visu, kas vien ir uz zemes, – itin kā tā būtu svēta, dievišķa, debesu lieta.

Tomēr, lai šī vēstule, mani mīļie kungī, nebūtu pārāk gara – jo par šo jautājumu esmu daudz rakstījis –, gribu šeit apstāties un Dievam pazemīgi lūgt un draudzīgi mudināt jūs, mīļie, lai jūs – kā apustulis Pāvils saka (2. Kor. 6:1, 2) – „Dieva žēlastību nebūtu velti saņēmuši,” jo ir rakstīts (Jes. 49:8), ka labvēlīgā laikā Es tevi paklausīju un pestīšanas dienā Es tev palīdzēju. – Redzi, tagad ir vislabvēlīgākais laiks; redzi, tagad ir pestīšanas diena. Dieva vārds atspīd un aicina. Jums ir gana daudz iemeslu un iespēju sekot – arī laicīgās mantas ziņā. Sirdsapziņas posts un ikdienas grēks slimajā miesā spiež sekot Dieva vārdam. Neiespējamā dzīve šķīstībā parāda, cik ģeķīgs ir šis solījums. Turklāt garīdznieku kārta un ordenis pats par sevi nav nekam derīgs. Tādēļ nav jāgaida, nedz jāatliek šī lieta līdz kādam koncilam, jo Dieva vārds to pavēl un prasa. Tāpat nav jāvilcinās un jāraugās uz citu cilvēku piemēriem. Jums, ikvienam no jums, pirmajam ir jādodas sagatavot ceļu, jāielec Jordānā, ejot pretī ķēniņam Dāvidam (2. Sam. 19:17 un tālāk), jo viņš atgriežas savā ķēniņvalstī, un ļaundaris Absaloms ir nogalināts.

Visas lietas šajos laikos spiež, dzen, mudina, vilina un aicina, un jūs šajā lietā dodat lielu godu Dievam un Viņa vārdam, turklāt rādāt vājām sirdsapziņām mierinošu piemēru, lai Dieva vārds atkal spēcīgi atskanētu un darbotos. Te jums nav nekādu citu šķēršļu, vienīgi neprātīgās pasaules ģeķīgais spriedums, kad tā sacīs: ak, vai gan Vācu ordeņa kungī dara tādas lietas?! Bet, tā kā mēs zinām, ka arī pasaules valdnieks ir jau spriedumu saņēmis (Jņ. 16:11), mums nav jāšaubās, ka arī šis un visi pārējie pasaules spriedumi Dieva priekšā jau ir nolādēti. Tikai droši uzsāciet šo lietu – raugieties uz Dievu īstā ticībā, pagriezuši muguru pasaulei ar visu tās trokšņošanu, drūzmēšanos un plosīšanos!

Neklausīsimies un neskatīsimies, kā Sodoma un Gomora aiz mums nogrimst un kur tā paliek!

Bet žēlsirdīgais Dievs, kas atkal licis ataut pār mums Savas žēlastības gaismai caur Jēzu Kristu, mūsu Kungu, lai apgaismo, mudina un stiprina jūsu sirdis ar Sava Svētā Gara spēku stingrā ticībā un dedzīgā mīlestībā! Lai šajā un visās pārējās lietās jūs darītu to, kas tīkams Viņa tēvišķajai, žēlīgajai gribai, par godu un slavu Viņa svētajam Evaņģēlijam, par mierinājumu un par labu visiem ticīgajiem Kristū! Viņam lai ir pateicība, slava un cildinājums mūžīgi! Āmen. Dieva žēlastība lai ir ar jums visiem! Āmen.

Spreidiķis par grēknožēlas sakramentu (1519.)

Spreidiķis par grēknožēlas sakramentu kopā ar spreidiķiem par Kristību un Svēto Vakarēdienu (skatīt nākamo darbu) veido nozīmīgu veselumu Dr. Mārtiņa Lutera 1519. gada draudzes ikdienas spreidiķu kopumā un akcentē reformatora rūpes par praktisko dievbijību.

Viduslaiku baznīcas mācībā jau krietnus gadsimtus pirms Dr. Mārtiņa Lutera grēku nožēla bija nonākusi īpaši smagā stāvoklī. Tā vietā, lai grēkus nožēlojošais ticīgais par brīvu saņemtu Dieva žēlastību (Evaņģēliju), baznīca kļūdaini uzsvēra paša grēcinieka darbus (bauslību), kas tieši ietekmēja citu maldu mācību – atlaidas (pašu izdomātu kalpošanu) un visu ar atlaidu tirdzniecību saistīto industriju. Filozofiskie apsvērumi teoloģijā aizsedza patieso saturu, tāpēc vajadzēja atgriezties pie pamatiem (re-formācija). Meklējumi pēc bibliskas grēknožēlas jau šajā spreidiķī reformatoru veda pie pamatotās kritikas pret baznīcā nebibliski ieviestajiem septiņiem sakramentiem, no kuriem tikai divi bija pamatoti Rakstos, kamēr grēknožēla bija uz robežas.

Dr. Mārtiņš Luters dzīves laikā pie grēksūdzes atgriezās atkārtoti spreidiķos un teoloģiskos apskatos. Viņa uzsvars grēksūdzē bija teoloģisks – primāri vērsts uz Kristus izpirkuma apsolījumu mūžīgajai dzīvībai, nevis ciešanu un pārbaudījumu atrisinājumu šeit. Tas pirmais Evaņģēlijā (absolūcijā) ir apsolīts, kamēr otrais ir atkarīgs no Dieva labā un žēlīgā Debesu Tēva prāta. Labi pamatnāms jau šinī spreidiķī ir izšķīrums starp pašu izdomātiem darbiem